

Motion till riksdagen 2005/06:Ub8

**av Sten Tolgfors m.fl. (m)
med anledning av redog. 2005/06:RRS17**

Riksrevisionens styrelses redogörelse angående statens insatser för lärarkompetens

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av en statlig lärarmiljard till akademisk fortbildning för lärare.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om anslag till skolnära forskning och lärares koppling till denna forskning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättande av ett institut för skolnära forskning.

Inledning

Riksrevisionen har granskat de insatser som staten genomför för att undervisningen i skolan ska bedrivas av lärare med rätt utbildning. Granskningen visar att de statliga insatserna varit otillräckliga, något som enligt Riksrevisionen innebär betydande risker för att kvaliteten på undervisningen och elevernas resultat blir sämre än de annars skulle vara.

Moderaterna har, tillsammans med övriga borgerliga partier, lämnat en motion som svar på Riksrevisionens styrelses redogörelse angående statens insatser för lärarkompetens, 2005/06:RRS17. Denna motion kompletterar denna och fokuserar på de delar som avser statliga insatser avseende lärares fortbildning respektive skolnära forskning och lärares koppling till denna.

Fel! Okänt namn på

Staten måste ta ansvar för att öka lärares möjligheter till akademisk fortbildning

Staten har ett övergripande ansvar för den akademiska utbildningen och för skolans kvalitet. Riksrevisionen kritiserar hårt de otillräckliga insatserna från statens sida för att tillse att undervisningen i skolan bedrivs av lärare med rätt utbildning. Regeringen har att se till att det finns utbildade lärare med den kompetens som behövs för yrket. Eftersom staten ställer krav på lärarutbildning för behörighet är det, som Riksrevisionen uppmärksammar, också rimligt att denna svarar mot de krav och förväntningar som ställs på lärarna av staten. Så har dock inte skett. Den målstyrda skolan, som infördes i början av 1990-talet, ställer i praktiken stora krav inte bara på god pedagogisk förmåga utan även på ämnesdjup hos lärarna. Staten har trots detta nedvärderat vikten av utbildning i undervisningsämnet och av att verksamma lärare har tillgång till kontinuerlig fortbildning för att kunna fördjupa sina ämneskunskaper.

Fortbildning och kompetensutveckling nämns knappast i det statliga regelverket för grundskolan och gymnasieskolan. Det utrymme som där ges motsvarar fem dagar om året.

Den kvalificerade fortbildningen för lärare har länge varit starkt eftersatt. Det saknas pengar och drivkrafter för detta hos såväl lärare, rektorer som arbetsgivare. Vi vill understryka vikten av att lärare ska få utvecklas i sitt yrke. Ambitiösa lärare sköter mycket av fortbildningen på egen hand i dagsläget, men arbetsgivarens ansvar tas långt ifrån alltid. Arbetsgivare och arbetstagare har i centrala avtal sedan flera år tillbaka kommit överens om ett utrymme motsvarande, i genomsnitt, cirka tre veckors reglerad tid per lärare för kompetensutveckling. Denna tid måste fyllas med kvalificerat innehåll.

Mot bakgrund av de försämrade kunskapsresultaten och den minskade likvärdigheten är det av stor vikt att staten nu förmår ta sitt ansvar och tillse att lärarna ges faktiska möjligheter att fördjupa sina ämneskunskaper genom studier vid universitet och högskola. Det behövs därför en kraftfull statlig satsning som ökar lärares möjligheter till akademisk fortbildning. Det leder till att lärarna knyts närmare den akademiska forskningen inom sina sakområden, vilket förstärker lärarnas roll som kunskapsauktoriteter. Det bidrar också till att göra läraryrket mer attraktivt för personer som redan har en kvalificerad ämnesutbildning.

Moderaterna har i sitt budgetalternativ för detta syfte avsatt 1 miljard kronor per år i statliga medel under de kommande fyra åren. Lärarmiljarden innebär inget ökat åtagande för kommunerna, utan ökar tvärtom möjligheten att fylla den redan avtalade tiden för fortbildning med kvalificerat innehåll.

Behovet av att stärka skolans kunskapsbas och lärarnas koppling till denna

När skolans huvuduppdrag är att alla elever ska nå kunskapsmålen behöver

Fel! Okänt namn på

undervisningen ständigt utvecklas och förbättras, så att skolan på ett bättre sätt klarar den utmaning det innebär att undervisa elever med olika bakgrund och förutsättningar. Det är signifikativt att det i stort sett inte finns några lektorer kvar i den svenska skolan. När skolans kunskapsuppdrag nedvärderats under lång tid anses det till sist inte heller så viktigt med välutbildade lärare. Lärarkyrkans låga status bidrar också till att det inte är attraktivt för forskarutbildade att söka sig till skolan. Denna utveckling behöver vändas.

Lärare ges sällan tillfälle att bidra aktivt till att bygga upp skolans kunskapsbas och till att utveckla skolans verksamhet. Ett konkret exempel på vad det kan få för konsekvenser är att effektiva metoder för att t.ex. prognostisera och hjälpa barn med läs- och skrivsvårigheter inte alltid utnyttjas, helt enkelt för att den kunskap som byggts upp genom forskning inom olika discipliner inte når ut till skolans lärare, rektorer och beslutsfattare.

Vi vill öka lärares möjligheter att bedriva forskning. Det ger fördjupning och nya karriärvägar för lärare och bidrar till att forskningen bedrivs kring frågeställningar som är relevanta för skolans verksamhet. Lärare ska inte längre vara bortkopplade från utvecklingen av yrkets kunskapsbas.

I dag har enbart 130 av grundskolans lärare – motsvarande 1 promille – och 1,7 procent av gymnasielärarna forskarutbildning. Avsaknaden av en koppling mellan lärarna och utvecklingen av yrkets kunskapsbas utgör en signifikant skillnad vid en jämförelse med t.ex. vårdområdet. Forskande läkare och sjuksköterskor är en central och naturlig del i vårdens utveckling. Lärare måste på samma vis få möjlighet att utveckla den professionella kunskapsbasen.

När skolans uppdrag är att alla elever ska ges en likvärdig utbildning och förutsättningar att nå de nationella målen ställer det i praktiken krav på att undervisningen ständigt utvecklas och förbättras, så att skolan klarar den utmaning det innebär att undervisa elever med olika bakgrund och behov. För att skolan ska kunna klara detta åtagande måste de ges förutsättningar och resurser för det. Den målstyrda skolan behöver lektorerna och en förbättrad kunskapsbas. Den behöver lärare som har möjlighet att bedriva forskning eller på andra sätt aktivt bidrar till att bygga upp skolans kunskapsbas och utveckla undervisningen.

Moderaterna har i sitt budgetalternativ för detta syfte avsatt 350 miljoner kronor i statliga medel under 2006–2008 för att långsiktigt stärka skolans kunskapsbas genom satsningar på att bygga upp och föra ut skolnära forskning till verksamheten i skolorna och genom att öka lärares möjligheter att bedriva forskning. Därmed skapas bättre drivkrafter och möjligheter för lärare att bidra till en skolutveckling baserad på forskning och beprövad erfarenhet. Medlen avsätts för ett institut för skolnära forskning, som ersätter Myndigheten för skolutveckling.

Riksrevisionen konstaterar att staten har genomfört otillräckliga insatser för att lärare ska ha den utbildning och kompetens som krävs i dagens målstyrda skola. Vi menar att det nu är hög tid för statliga insatser som bidrar till lärares fördjupning, uppbyggande av skolans kunskapsbas och lärares koppling till denna, så att skolan ges förutsättningar att förbättra undervisningens kvalitet för elever med olika förutsättningar och behov. Detta sänder likaså en

Fel! Okänt namn på

viktig signal till skolor och huvudmännen om behovet av forskarutbildade och forskande lärare i klassrummen. Vi är övertygade om att en långsiktigt statlig satsning av detta slag medverkar till att öka intresset hos forskarutbildade att söka sig till skolan.

Stockholm den 6 mars 2006

Sten Tolgfors (m)

Margareta Pålsson (m)

Tomas Högström (m)

Per Bill (m)

Peter Danielsson (m)

Ewa Björling (m)